

CONSEIL de l'Égalité des CHANCES ENTRE HOMMES ET FEMMES
RAAD VAN de GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN
RAT FÜR CHANCENGLEICHHEIT ZWISCHEN MÄNNER UND FRAUEN

**ADVIES NR 95 VAN 11 MAART 2005 VAN DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR
MANNEN EN VROUWEN STREKKENDE TOT DE UITWERKING VAN EEN WETBOEK
VOOR GENDERGELIJKHEID, GOEDGEKEURD DOOR DE RAAD VAN DE GELIJKE
KANSEN OP 15 APRIL 2005**

ADVIES NR 95 VAN BUREAU VAN 11 MAART 2005 VAN DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN STREKKENDE TOT DE UITWERKING VAN EEN WETBOEK VOOR GENDERGELIJKHEID, GOEDGEKEURD DOOR DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN OP 15 APRIL 2005

1. MOTIVERING

- 1.1. De Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen is op de hoogte van het feit dat de Europese Commissie de Belgische regering verzocht heeft om uitleg te geven aangaande de omzetting van richtlijn 2000/43.

De Raad merkt op dat vele vragen vanwege de Commissie in verband met de wet van 25.2.2003 en de decreten van de deelopoverheden in dezelfde lijn liggen als de kritische commentaar zoals vermeld in zijn advies nr.31 betreffende het voorstel dat voorafging aan de wet van 25.2.2003.

- 1.2. Thans heeft België nog minder dan twee jaar de tijd (tot 21.12.2007) voor de omzetting van richtlijn 2004/113 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot goederen en diensten, die behandeld werd in advies nr.83 van de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen. In het licht van de opmerkingen van de Commissie blijkt onmiddellijk dat de wet van 25.2.2003 niet het geschikte instrument is voor de omzetting van de richtlijn.

- 1.3. Voorts is België op zeer korte termijn (5.10.2005) verplicht tot de omzetting van richtlijn 2002/73 tot wijziging van richtlijn 76/207 betreffende de tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen inzake arbeidsvoorwaarden, die behandeld werd in advies nr.40 van de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen.

Naderhand volgt nog de studie naar de gevolgen van de codificatie ("omwerking") van bepaalde richtlijnen betreffende de gelijke behandeling van werknemers en werknemsters, thans behandeld in voorstel 14947/04.

- 1.4. Ten slotte benadrukt de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen nogmaals het transversale karakter van het sekseonderscheid in alle mensengemeenschappen, waardoor dit criterium niet beschouwd mag worden als één onder vele die discriminatie kunnen inhouden. Het fundamentele karakter van het beginsel van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen is trouwens vervat in de Belgische Grondwet (art. 10, derde lid) en de communautaire teksten (art. 2 van het gecoördineerd Verdrag van Rome; art. 3, §3, tweede lid van het grondwettelijk verdrag).

Daarenboven laten de resoluties van de Wereldvrouwenconferentie (Beijing, 1995) er geen twijfel over bestaan dat het descriptief sekseconcept plaats moest maken voor het hermeneutisch genderconcept.

- 1.5. Om voornoemde redenen (1.2, 1.3 en 1.4) zal de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen het standpunt zoals uiteengezet in advies nr.31 verruimen en zich tot de Belgische overheden richten met de aanbeveling om alles in het werk te stellen voor

de uitwerking en coördinatie zodat een coherente wetgeving inzake gendergelijkheid in de vorm van een Wetboek kan worden ingesteld.

De Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen legt daartoe de volgende denkpijlers voor aan de overheid.

2. DENKPIJLERS VOOR DE OPMAAK VAN EEN WETBOEK GENDERGE- LIJKHEID

2.1. Internationale grondslagen

Duidelijk moet blijken dat het Wetboek uitvoering geeft aan verscheidene instrumenten:

- de resoluties van de Beijingconferentie
- het Verdrag van New York betreffende de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen
- bepaalde I.A.O.-verdragen: 100 (gelijke verloning), 183 (moederschapbescherming, zie ook infra, 2.2)
- sommige bepalingen van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en het Europees Sociaal Handvest
- verscheidene communautaire rechtsnormen:
  - art. 141: “omwerking” + richtl. 79/7 en 86/613
  - art. 13: richtl. 2004/113
  - art 137: richtl. 92/85 (zie naar infra, 2.2).

2.2. Methodologie

Een studie zou moeten uitwijzen of bepaalde wetgevingen of wetsbepalingen al dan niet uit het Wetboek zouden worden gelaten om ontwrichting te voorkomen. Zo bijvoorbeeld:

- de regels inzake de gelijkheid bij verkiezingen en politieke mandaten
- de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek betreffende familie zaken
- de strafbepalingen inzake seksueel en huiselijk geweld
- de bepalingen van het arbeidsrecht en socialezekerheidsrecht betreffende de moederschapbescherming
- de socialezekerheidsbepalingen die uitvoering geven aan richtlijnen 79/7 en 86/613. Toch dringt een herziening van artikel 29 van de wet van 29.6.1981 zich op opdat tenminste het gelijkheidsbeginsel binnen de context van de sociale zekerheid zou worden bevestigd.

Indien geopteerd wordt voor deze selectieve invalshoek moet het publiek een overzicht worden geboden van de bepalingen die niet opgenomen zijn in de codificatie. Het “Overzicht van wetgeving inzake gelijke kansen voor mannen en vrouwen”, opgesteld onder leiding van Professor P. Humblet (Universiteit Gent) op initiatief van de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen, kan daarbij als voorbeeld dienen.

2.3. Een open codificatie

Indien de selectie onder 2.2 zou worden doorgevoerd, beveelt de Raad een open codificatie aan waarbij naderhand nog toevoegingen mogelijk zijn op grond van de volgende basiselementen:

- de wet van 6.3.1996 (zogenaamde Pekingwet) die het voorwerp is van een voorontwerp tot herziening
- de wet van 7.5.1999 betreffende de gelijkheid van mannen en vrouwen op vlak van arbeidsvoorwaarden, onder de volgende voorwaarden:
  - de goedkeuring van het K.B. tot uitvoering van art.16 met definiëring van het begrip “aanvullende socialezekerheidsstelsels”. Dit K.B. zou dan stellig verwijzen naar de wet van 28.4.2003 betreffende de aanvullende pensioenen, wel zou die wet herzien moeten worden in het licht van richtlijn 2004/113 (zie advies nr.77 van de Raad).
  - de herziening van de wet met het oog op de omzetting van richtlijn 2002/73 (zie advies nr. 40 van de Raad)
  - de instelling van een inrichting dat het mogelijk maakt om ingeval van discriminatie in de hoedanigheid van pesterijen of ongewenst seksueel gedrag een beroep te doen op de regels die ingevoegd zijn in de wet van 4.8.1996 bij de wet van 11.6.2002 (zie advies nr.44 van de Raad)
- een geheel nieuwe wet met het oog op de omzetting van richtlijn 2004/113 (zie advies nr. 83 van de Raad)
- de wet van 16.12.2002 houdende oprichting van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen
- het K.B. van 4.4.2003 houdende reorganisatie van de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen.

2.4. Raadpleging en doelmatigheid

- het Wetboek Gendergelijkheid zou moeten bepalen dat - naast de adviezen die vereist zijn door andere wetgevingen (sociale partners, Raad van State,...) – het advies vanwege de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen vereist is vóór de goedkeuring en wijziging van alle onderdelen en uitvoeringsbesluiten
- het Wetboek moet het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen de algemene bevoegdheid geven op het vlak van hulp aan slachtoffers van discriminatie en het autonome recht tot het in rechte optreden (onverminderd het recht van de slachtoffers zelf en de belanghebbende organisaties of verenigingen).

Gelet op de onduidelijke aard van artikel 4, 6°, van de wet van 16.12.2002, moet in alle socialezekerheidswetten die uitvoering geven aan richtlijnen 79/7 en 86/613 (zie supra 2.2) een bijkomende bepaling worden gevoegd die het Instituut machtigt om in rechte op te treden in geschillen omtrent gendergelijkheid.

2.5. Institutionele bevoegdheid

Alle voorafgaande voorstellen zijn in het gedrang gebracht door een grondig meningsverschil binnen de afdeling wetgeving van de Raad van State, met name over de verdeling van de institutionele bevoegdheden betreffende de omzetting van het communautair recht. De unanieme afdeling is immers van oordeel dat de non-discriminatie wel een beginsel is maar geen aangelegenheid; maar sommige kamers leiden daaruit af dat elke overheid de nodige

maatregelen moet treffen met het oog op de omzetting van een anti-discriminatie richtlijn binnen haar bevoegdheidsgebied, terwijl weer andere kamers van oordeel zijn dat als de federale wetgever voor de omzetting van die richtlijn gehandeld heeft binnen een domein waar hij exclusieve bevoegdheid bezit (bijv. arbeidsrecht, handelsrecht) de deeloverheden aldus geen initiatieven meer kunnen nemen. Dit geeft aanleiding tot rechtsonzekerheid over de omzetting van richtlijn 2000/43, zoals aangehaald door de Europese commissie; dezelfde rechtsonzekerheid bestaat omtrent richtlijnen 2000/78, 2002/73 en 2004/113.

Er moet een einde komen aan die controverse; de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen wijst er op dat de overheid die een advies aan de afdeling wetgeving vraagt in dat verband kan eisen dat het advies zou gegeven worden door de algemene vergadering van de afdeling, en dat daartoe direct aanleiding kan zijn omdat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog geen maatregel heeft getroffen met het oog op de omzetting van de richtlijnen 2000/43 en 2000/78, zoals de Europese Commissie stelt.

De afloop van het meningsgeschil is bepalend voor het Wetboek Gendergelijkheid omdat in de tweede these het Wetboek van toepassing kan zijn op ons land in zijn geheel terwijl volgens de eerste these het Wetboek slechts een federale strekking zou hebben. In dat geval zou de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen oproepen om een interministeriële conferentie te beleggen om te komen tot de meest harmonieuze toepassing van het beginsel van gendergelijkheid, bijvoorbeeld middels samenwerkingsakkoorden.